

The Qur'an Guide of Life

(Book Review)

Şahin YETİK*

Abstract

Every faith is a claim and every claim requires proof. As part of their claim that people who claims faith, proves their faith with the means to comply with the principles of their faith. One of the basic principles of faith for Muslims is to believe in the Books sent by Allah. One cannot be a Muslim without being believed in the Quran, the last book sent. So, how consistent will this claim of faith be without knowing the Qur'an, reading it and bringing what it requires to life? We believe that the work named "Life Guide Qur'an", which we will be promoting, will be very useful in getting to know the Qur'an and we recommend that it should be benefited from in terms of emphasizing how the Qur'an should guide the life of society.

Keywords: Life, Guide, Qur'an, Human, Promotion.

Hayat Rehberi Kur'an

(Kitap Değerlendirme)

Şahin YETİK

Öz

Her iman bir iddiadır ve her iddia ispat gerektirir. İman iddiasında bulunan insanlar bu iddialarının gereği olarak inançlarının ilkelerine uymak sureti ile imanlarını ispat ederler. Müslümanlar için de temel iman esaslarından biri de Allah'ın gönderdiği Kitaplara iman etmektir. Son gönderilen kitap olan Kur'an'a iman edilmeden Müslüman olunamaz. Peki, Kur'an'ı tanımadan, okumadan ve gerektirdiklerini hayata taşımadan bu iman iddiası ne kadar tutarlı olacaktır? Tanıtımını yapacağımız "Hayat Rehberi Kur'an" adlı eserin Kur'an'ı tanıma noktasında çok faydalı olacağına inanıyor ve Kur'an'ın toplum hayatına nasıl rehberlik etmesi gerektiğini vurgulaması açısından çokça istifade edilmesi gerektiğini tavsiye ediyoruz.

Anahtar Kelimeler: Hayat, Rehber, Kur'an, İnsan, Tanıtım.

---

* Research Assistant, University of Kafkas Faculty of Theology, Department of Basic Islamic Sciences, Branch of Arabic Language and Rhetoric, Kars, Turkey.

Arş. Gör., Kars Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü, Arap Dili ve Belagati Anabilim Dalı.

sahinyetik@gmail.com

ORCID 0000-0001-9064-7681

Type / Türü: Book Review / Kitap Değerlendirme

Received / Geliş Tarihi: 26 May / Mayıs 2020

Accepted / Kabul Tarihi: 27 June / Haziran 2020

Published / Yayın Tarihi: 08 July / Temmuz 2020

Volume / Cilt: 7; Issue / Sayı: 14; Pages / Sayfa: 379-384.

Suggested ISNAD Citation: Şahin Yetik, "Hayat Rehberi Kur'an", Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 7/14 (Temmuz-July 2020), 379-384. www.dergipark.org.tr

Kitabın Künyesi:

Yazar: Prof. Dr. Musa BİLGİZ

Eser adı: HAYAT REHBERİ KUR'AN

Yayınevi / yeri / yılı: Gece Akademi, Ankara, 2019.

Sayfa sayısı: 366, **ISBN:** 978-605-7623-89-8.

GİRİŞ

İnsanlar varlık sahnesine çıktıkları günden bugüne değin hep takip edecekleri bir yol göstericiye ihtiyaç duymuşlardır. Yol göstericinin ne olacağı ise insanların arzu ve emelleri doğrultusunda şekillenmiştir. İnsanların arzu ve emelleri elbette ki çok çeşitlilik arz eder. Bu bazıları için dünyevi makam, mevki, başarı ve kariyer sahibi olmak olabilir. Ve bu doğrultuda takip etmeleri gereken yol göstericileri kendilerince belirlerler. Bunlar kimi zaman nefis kimi zaman para gibi bir araç kimi zaman da bir lider vs. olabilir. Müslümanlar için ise dünyevi isteklerin yanında ahiret saadetlerini elde etmek çok daha önemli bir amaçtır. Bu noktada bu amaca ulaştıran yol gösterici ve rehber olarak Kur'an gündeme gelmektedir. Çünkü Kur'an kendi ifadesi ile en doğru yola iletir. Bu noktada bu kurtuluş rehberini iyi bir şekilde tanımamız onun yol göstericiliğinden en iyi şekilde istifade etmemiz için hayati öneme sahiptir. Elimizdeki bu çalışma da bu amaç için büyük ölçüde katkıda bulunan bir eser sadedindedir.

Hayat Rehberi Kur'an adlı bu çalışma Prof. Dr. Musa BİLGİZ tarafından kaleme alınmıştır. Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalında görev yapan müellif, Kur'an merkezli araştırmalara verdiği önemle tanınmıştır. Yazar, "Hayat Rehberi Kur'an" adlı bu çalışmada da hayatımızın bütününe etki eden ve bizlere her hususta rehberlik eden Kur'an'ı daha yakından tanımamızı arzulamaktadır. Eser, dili itibarıyla gayet akıcı ve anlaşılır bir üsluba sahip olması sebebiyle bu alanda yazılmış en güzel eserlerden biri konumundadır. Bu nedenle eser sayesinde Kur'an'ı sadece tanımış olmayacağız daha önemlisi Kur'an'la tanışmış olacağız.

Hayat Rehberi Kur'an eseri şekil itibarı ile altı temel başlıktan oluşmaktadır. Ve her başlık kendi iç dünyasına ait alt başlıklara kapı aralamaktadır. Bu başlıkları ayrı ayrı tanıtmak yerinde olacaktır.

Birinci Bölüm

"İlâhî mesaj ve insan" konusunu içermektedir. Bu bölümde yazar öncelikle Kur'an'a yeterince ilgi verilmediğinden yakınır. Yazara göre Müslüman toplumların teknoloji ve içtimâî meseleler başta olmak üzere birçok alanda geri kalmasının nedeni de Kur'an'a hak ettiği değerin yerince verilmemiş olmasıdır. Bu bilgilerden sonra Kur'an'ın önemine ve kaynağının Allah olduğuna tekrar tekrar vurgu yapar.

Birinci bölümün devamında yazar Kur'an'ın muhtevasına değinmiştir. Bunları ana hatları ile sayarsak; Allah'ı hakkı ile tanımak, tevhid, insanlığın vahiy ile tanışması, nübüvvet, insanların dünya hayatındaki birbirleri ile olan ilişkilerine binaen sorumlulukları ve ahiret hayatı ile ilgili bilgilendirmek olarak sıralamaktadır.

Bu bölümde yazarın verdiği mesajdan anlaşılan en önemli husus: "insanlığın içerisinde bulunmuş olduğu cehalet, vahşet ve zulüm karanlıklarında can çekişmekte olan insana adeta can suyu olarak "Oku" damlasıyla başlayan bir pınar bir derya bir umman

olmuştur Kur'an." Sonrasında ise Kur'an'ın insanlık tarihine nasıl müdahale de bulunduğuna değinerek birinci bölümü bitirmiştir.

İkinci Bölüm

"Kitapların en güzelini tanıyalım" başlığı altında Kur'an'ın yine Kur'an'dan tanımlamaları olan niteliklerine ve isimlerine yer verilmiştir. Bu değerlendirmelere kısaca değinelim.

Kur'an ilahi bir rahmettir: Hem dünya hem de ahiret için kurtuluş yolunu gösteren mükemmel bir rehber ve insanı adeta kuraklıktan harap olmuş bir toprak gibi yeşertmek sureti ile mükemmel faziletlerle donatan bir rahmet pınarıdır.

Kur'an çok önemli bir haberdır: İnsanlık tarihi boyunca hiçbir haberin etkisi Kur'an kadar büyük ve önemli olmamıştır. Sadece geldiği dönemde değil, hikmetle yaklaşıldığı takdirde her dönemde Müslümanların kendisi ile çağlar açıp kapatabileceği bir haber olma müjdesidir.

Kur'an Kesin ve şüphesiz gerçektir: İçinde hiçbir çelişkinin veya şüphenin olmadığı bir kitap olan Kur'an bu noktada aksini iddia edenler için de hodri meydan demmiştir.

Kur'an şerefli kitaptır: İnkârcıların iddia ettikleri gibi ne bir kâhin sözü ne bir deli saçması ne de eskilerin masallarınıdır. O şerefli bir kitaptır. Allah tarafından indirilmiştir. Tam manasıyla hayatın tüm yönlerini ihtiva eden bir hayat nizamıdır. Öyle ki dili, muhtevası ve edebi yönüyle tam anlamıyla bir mucizedir. Tüm inkârcılar onun bu mucizeliği karşısında aciz kalmış ve halende kalmaktadırlar.

Kur'an kitapların en mükemmelidir: Allah'ın sözleri şüphesiz en mükemmel sözlerdir. Diğer insan ürünü olan kitaplar ile kıyası mümkün değildir. Kur'an hem kendisinden önce gönderilmiş olan kitaplardan hem de o kitapların güzelliklerini içerisindedir barındırması sebebiyle diğer indirilmiş olan kitaplardan üstündür.

Kur'an gerçeği hatırlatandır: Kur'an'ın en önemli isimlerinden biri de "Zikir"dir. İlahi hakikatleri hatırlatan anlamına gelen bu kelime ile Allah varlığını, emirlerini ve yasalarını hatırlatır. İnsanlığın kurtuluşu için hatırdan hiç çıkarılmaması gereken bu yasaları ve öğütleri devamlı suretle hatırlatandır.

Kur'an gönüllerin şifasıdır: Kur'an sadece maddi değil, bununla beraber toplumsal buhran, yozlaşma, ahlaki çöküntü vb. manevi hastalıklar içinde şifadır. Onun bir ismi de zaten "Şifa"dır.

Kur'an hak ile batılın ölçüsüdür: Hak ile batılı ayır eden anlamına gelen Furkan Kur'an'ın bir ismidir. O bu yönüyle cahiliyeden gelen bütün batılları haktan ayırır ve hakka tabi olmaya davet eder. Aynı zamanda batıldan ayrılmış olan hakkı da hüküm olarak koyar. Hiçbir kimse ya da sistem Allah'tan daha iyi hüküm koyamaz.

Kur'an korunmuş bir kitaptır: Kur'an hem insanlar tarafından ezberlenmesi, kaydedilmesi ve ameli olarak uygulanması ile korunmuş hem de Hicir Suresinin 9. Ayetinden de anlaşılacağı üzere; Allah tarafından bizzat korunması sayesinde diğer kitapların başına gelen bozulma, tahrif, değişme veya kaybolma gibi durumlardan beri kılınmıştır. Böylece Kur'an kıyamete kadar orijinal bir şekilde kalarak, var olmuş ve olacak tüm insanlığa rehberlik etmeye devam edecektir.

Kur'an açık ve açıklayıcı bir kitaptır: Kur'an, dili itibari ile açık ve anlaşılırdır. Bununla beraber verdiği bilgiler ve vaaz ettiği hükümler itibari ile de açıklayıcı bir kitaptır. Bu itibarla Yüce Rabbimiz insanların ibret almaları için gerekli olan bütün ibret verici ve aydınlatıcı örnekleri Kur'an'da vermiştir.

Kur'an nihai karardır: Kur'an içerisinde her hangi bir yanlış anlamaya meydan verecek mizah ya da şaka barındırmaz. Kur'an'ın hükümleri kesin ve nihai sözdür. Kur'an bir hüküm vermişse o iş için artık söylenecek başka bir söz kalmamıştır.

Kur'an kolaylaştırılmış kitaptır: Kur'an her fırsatta kolaylaştırılmış bir kitap olarak kendini tanıtmaya rağmen garazkâr bir zihniyet onun aracısız anlaşılamayacağını dillendirmiştir. Kur'an'ın kendisi için mubin- açık, beyan-açıklayıcı, tafsil-teysir-tebyin yani anlaşılır-açıklayıcı- izah edici olma özelliklerini vurgulaması günümüzdeki bu patavatsız zihniyete âdeta tokat gibi vurmaktadır. Kur'an'ı anlamak için Arapça bilmenin gerekliliğini savunanlar için ise şöyle denilebilir: "Nice Arapça bildiği halde Kur'an'ı anlamayı bırakın bilakis düşmanlık gösterenler vardır." Kur'an'ı anlamak her insanın üzerine büyük bir vazifedir. Bu noktada yazılmış meal ve tefsirlerden pek tabi istifade edilmelidir. Anlayamadığı yerler için ise işin uzmanlarına danışılmalıdır. İnandığı kitabı hayatında bir defa dahi baştan sona anladığı dilden okumamış olmak kabul edilebilir bir durum değildir.

Üçüncü Bölüm

"Kur'an'ın gönderiliş gayesi" başlığı altında ilgili gayelerden en önemlisi, insanın Allah'ı tanıması ve ona ibadet etmesi ve sonrasında ise kurtuluşa giden yolda onun rehberliğine başvurmasıdır denilebilir. Bu anlamda şu noktalara temas edilmiştir;

Kur'an hayat rehberidir: İnsan hayatının her alanı ile ilgili temel ilkeleri ortaya koyan Kur'an toplumun her kesiminin anlayabileceği pratik ilkeler ortaya koyar ve bu ilkelere uyulması sureti ile insanların günlük hayatları ibadete dönüşmüş olur.

Kur'an'a İnanmak: Kur'an'a inanmak yani ona iman etmek onun şeksiz şüphesiz, çelişkisiz olduğunu kabul etmek demektir. Onun ilahi bir koruma ile korunduğunu, Allah'tan gönderilen ve tabi olunması gereken hükümler olduğunu kabul etmek demektir.

Kur'an'ı dinlemek: Onun bizzat emridir. Bu noktada Kur'an okunduğu zaman onu gayet ciddiyetle dinlemeli ve en iyi şekilde anlamaya çalışmalıdır. Buna ilave olarak Kur'an'ı kendi dilinde dinlemek insanın iç huzurunu teskin eden bir ibadettir.

Kur'an'ı okumak: Okumak deyince şu dört şey ayrı ayrı iyi bilinmelidir. Telaffuz; ağızdan okunan şeyin lafzen çıkmasıdır. Günümüzde Kur'an'ın anlaşılmasının değil okunuşun yani telaffuzun asıl olan ibadet haline getirilip, anlamının önemsenmeyişi-müşahede etmekteyiz. Kıraat; okumanın anlam boyutuna önem vermektir. Tertil; okunanın belli bir usul çerçevesinde dinleyenler için anlamalarını kolaylaştıran, tane tane ve yavaşça okunma usulüdür. Tilavet; okumak, anlamak ve yaşamak demektir. Bütün bunlardan sonra Kur'an'ı okumaktan kastedilen mananın tilavet olduğu ve bu okuyuşun müminlerin özelliklerinden olduğu anılmaktadır.

Kur'an'ı Düşünmek ve Anlamak: Kur'an'da yaklaşık sekiz yüz yerde bilgi, düşünme, anlama ve türevlerine atıf yapıldığını belirten yazar buna rağmen hala düşünme karşısı bir toplum ile karşı karşıya bulunduğumuzu esfle bildirmiş ve bunda n sonra da ayetleri Kur'an'ın ayetleri ve kâinat ayetleri olarak sınıflandırmıştır. Kur'an Ayetleri için tefekkür etmenin, tedebbür etmenin, düşünmenin Kur'an'da ne kadar çok hatırlatıldığına değinen yazar, insanın kurtuluşu noktasında Kur'an'ın takip edilmesi gereken bir rehber olduğunu bir kez daha vurgulamaktadır. Yazar kâinat ayetleri noktasında ise ölçülü ve eşsiz bir tasarıma sahip olan kâinatta ve onda bulunan sessiz ayetlerden; doğadan, hayvanlardan, bitkilerden vs. örnekler vermektedir. Böylece insanı bu ayetler ve gerektirdikleri hakkında düşünmeye sevk ediyor. Son olarak varlık âleminde her ne varsa, akıl ve zekâsı ile diğerlerinden ayrılan insanın hizmetine verildiğini açıklayarak konuyu tamamlamaktadır.

Kur'an'ı Yaşamak: Bundan kasıt; Kur'an'ı okuyan kişinin bütünüyle hayatını Kur'an'a göre şekillendirmesidir. Kur'an bütün emir ve yasakları ile hayatımızı şekillendirmesi için gönderilen bir kitaptır. Müslümanlar Kur'an'ı devamlı bir hatırlatıcı ve bir rehber olarak düşünmelidirler. Müminler Rablerini yani; kâinata kanun koyma ve tasarrufta bulunma yetkisinin sadece Allah'a ait olduğunu bilmelidirler. O'ndan gayri bu iddiada şeklen veya alenen bulunan hiçbir kimseyi ya da sistemi kabul etmezler. Açık bir dille onları reddederler. Kur'an'ı yaşamak kısaca onu lafzen okuyup durmak değil, onu manen anlamak ve hayatımıza ve toplumumuza kurtuluşumuz için onunla yön vermek demektir.

Dördüncü bölüm

"İlahi mesajdan yüz çevirme." Bu bölümde ilahi mesajdan yüz çevirmenin şu üç kısımda değerlendirilmesi yapılmıştır.

1. İnkâr Etmek: İnsanlardan bazıları Allah'a gereği gibi inanmamak, bile bile hakkı reddetmek, hevâ ve heveslerine uymak, putlara tapmak vs. gibi şirk koşma sebeplerinden ötürü inkâr yoluna gitmişlerdir.

2. Tahrif Etmek: Bazıları ise dünyevi menfaatler doğrultusunda çıkar sağlama k ve menfaat elde etmek için kitabı tahrif etme yoluna gitmişlerdir.

3. Değer Vermemek: Bile bile hakkı reddetmek anlamına gelen bu durumda hak kendisine ayan beyan belli olduktan sonra azgınlaşıp şeytanların peşine ram olanların durumu buna örnek olarak verilmiştir. Gerçek bilgiyi bildikleri halde dünyayı ahirete tercih etmiş bu kimseler için acıklı bir azap beklediği de hatırlatılmıştır.

Beşinci bölüm

"Yaşayan en büyük mucize: Kur'an" bölümünde Kur'an'ın üslup ve anlatım tarzındaki güzellik itibari ile tüm dilleri acze düşürdüğü ve geride bıraktığı açıktır. İnsan ürünü olan hiçbir eser Kur'an gibi kitleleri her bakımdan yeni bir yöne doğru değiştirememiştir. Bu bölümde yazar şu hususlara değinmektedir:

Kur'an'ın dil ve üslubu: Kur'an'ın ayetleri anlamsal ilişki, bir konudan diğer konuya geçişteki uyumu ile mükemmel bir birliktelik oluşturmaktadır. Kur'an kelimelerinin telaffuzunda kolaylık ve akıcılık bulunurken insanların ibret alması gereken örnek olaylar, kıssalar, emirler, nehiyeler ve örneklemelerde olağan üstü bir anlatım söz konusudur. Ve böylece sözün duruma ve makama uygunluğu en güzel şekilde sunulur. Arap olan ve olmayan herkesin Kur'an'ı dinlerken mest olmasının sebebi harflerin ve kulağa hoş gelen seslerin seçilmiş olmasıdır.

Kur'an'ın meydan okuması: Gerek lafzen ve tertip, gerek mana ve ölçü ve gerekse de edebi güzellikleri ile bir mucizedir Kur'an. Kur'an'ın mucize olduğuna delil bizzat Kur'an'ın kendisi olmaktadır. O'nu inkâr edenler ve uydurulmuş olduğunu iddia edenlere Kur'an hodri meydan demekte, "yapabiliyorsanız bir benzerini getirin" demekte ve bunu birkaç yerde daha farklı şekillerde dillendirmek sureti ile meydan okumaktadır. Ancak o zamandan bu zamana kadar bunu başarabilen kimse çıkmamıştır. Zira bu ilahi bir tasarruftur. Bugüne değin yapılamadığı gibi bundan sonra da bu ilahi, eşsiz nizamın bir benzerini yapabilmek çıkmayacaktır.

Kur'an'ın kalplere tesiri: Kur'an değişik üsluplarla gönüllere etki eder. Kimi zaman ürperti verirken kimi zaman heyecan kimi zaman da huşu verir. İmanı arttıran bir okunma özelliğine sahiptir. Öyle ki Kur'an'ı gerçek anlamıyla okuyan bir kişinin bir bakıma Allah ile konuştuğu belirtilmiştir.

Altıncı bölüm

"Kur'an'ın evrenselliği ve ebediliği": Bu bölümde yazar Kur'an'ın evrenselliğinden kastının onun hakikatleri ve değerler sistemi açısından herhangi bir zaman, kültür, çevre, millet, dil, coğrafya veya belirli şartlarla sınırlı olmadığını belirtmiştir. Kur'an öylesine yüce bir mucizedir ki o mucize ile elde edilemeyecek bir hazine söz konusu değildir. Da hası en büyük kurtuluş olan ahiret saadeti de ancak onun rehberliği ile olabilecek bir iştir. O evrensel olması hasebiyle sadece indiği döneme değil, tüm zamanlara hitap etmektedir. Kur'an'ın mesajı soy sop, ırk ya da kültür gözetmeksizin tüm insanlığa hitap etmektedir. Kur'an insanın aklına ve sağduyusuna hitap etmektedir. Kur'an tahrif edilmeden on dört yüzyıldır korunarak insanlara benzersiz bir şekilde hitap etmeye devam etmektedir. Ve bütün bunlar onun evrenselliğini ve ebediliğini ispat etmektedir.

Sonuç ve Değerlendirme

Yazar, Kur'an'ın yaşamın bizzat kendisini şekillendiren bir sistem yapıcı olduğunu, kurtuluşa ermek isteyenlerin bu kulpa sınıksız yapışmak, okumak, anlamak ve yaşamak sureti ile onu hayatın her alanında rehber kabul etmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Kitabı bitirdiğinizde kendinizi istemsizce Mehmet Akif'in şu mısralarını tekrar ederken bulabilirsiniz.

*"İnmemiştir hele Kur'an, bunu hakkıyla bilin;
Ne mezarlıkta okunmak ne de fal bakmak için"*